

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 211.

Sroda, 14 (26) Września,

1866 r.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących, po Świętach uroczystych i Niedzi-
lach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Ob-
wieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie
kop. 6, za 2-krotne kop. 9, za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadsyłane do zamieszcza-
nia w Dzienniku nie zwracają się. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy
odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Rok 3.

Prenumerata w Warszawie rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. —
Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przy-
muje się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu opłaca się miesię-
cznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Pocztowych w Królestwie i Cesarstwie:
Rocznie rs. 9 kop. 20. — Półrocznie rs. 4 kop. 60. — Kwartalnie rs. 2 kop. 30. —
Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się rs. 1.

PRENUMERATA NA DZIENNIK WARSZAWSKI.

W Warszawie, z roznoszeniem: rocznie rs. 8 kop. 60; — kwartalnie rs. 2 kop. 15; — miesięcznie kop. 72.
Na stacjach pocztowych w Królestwie, w kantorach pocztowych w Cesarstwie: rocznie rs 9 kop. 20; —
kwartalnie rs. 2 kop. 30.

Obok tego, dla dogodności publiczności, w przyszłym IV-ym kwartale, będzie można prenumerować DZIENNIK WAR-
SZAWSKI na stacjach pocztowych w Królestwie, miesięcznie po kop. 80.

Do Cesarstwa DZIENNIK inaczej jak w kopertach prenumerowany być nie może.

Pragnący odbierać DZIENNIK pocztą w kopertach, dopłacają oprócz tego kwartalnie rs. 1.

Prosimy o wczesne zgłaszanie się z prenumeratą, gdyż odbijamy liczbę egzemplarzy odpowiednią weze-
snym zapisom. Również dla oszczędzenia portu na posyłkę pieniędzy do Dyrekcji, radzimy na prowincji za-
pisywać się na miejscowych stacjach pocztowych lub urzędach pocztowych.

Na mocy upoważnienia przez Radę Administracyjną udzielonego, opłata od ogłoszeń w Dzienniku zamieszczo-
nych, poczynając z d. 19 Czerwca (1 Lipca) r. b. wynosić będzie: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6, za 2-krotne kop. 9,
za 3-krotne kop. 12 od wiersza.

Za granicą można prenumerować DZIENNIK WARSZAWSKI:

W Prusach — we wszystkich urzędach pocztowych po cenie 12 tal., 24 sgr. rocznie.

W państwach należących do związku pocztowego niemieckiego, — także we wszystkich urzędach pocztow-
wych po cenie 15 tal. 11 sgr.

W Szwajcarii i Włoszech — za pośrednictwem pogranicznych urzędów pocztowych Prus lub związku
pocztowego niemieckiego — z dopłatą do powyższych cen portu od granicy do miejsca przeznaczenia.

We Francji — za pośrednictwem p. Collin w Paryżu komisanta gazet, lub urzędów pocztowych pruskich
w Kolonji i Saarbrücken.

Obok tego, można otrzymywać DZIENNIK WARSZAWSKI wprost z Warszawy pod opaską za opłatą: do
Berlina, Poznania, Wiednia, Krakowa, Lwowa, Drezna, Monachjum po kop. 2 od pojedynczego numeru; do
Paryża, Florencji, Neapolu po kop. 5; do Zurichu po kop. 6.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Najwyższy ukaz — P. o. jenerał-policmajstra. — Komisja rząd. spr. wewn. i duch. — Nominacje. — Rozkaz ministra wojny.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Telegramy. — Wiadomości telegraficzne. — Loteria fantowa. — Tydzień giełdowy. — Koncerta instyt. muz. — Kronika prowincjonalna. — Wypadki. — Szamil. — Otwarcie muzeum. — Otwarcie konserwatorium w Moskwie. — Buletyn cholery w Petersburgu. — **Rezejm i układy pokojowe.** — Ameryka. Prezydent Johnson. — Anglja. Lord Derby. — Parlament. — Meetingi. — Eskadra amerykańska. — **Austria.** Pogłoski o abdykacji. — Projekt małżeństwa. — Ambasada w Berlinie. — Baron Werther. — Rozbrojenie. — **Francja.** Kwestja rzymska. — Kwestja wschodnia. — Cesarz. — **Grecja.** Powstanie na w. Kandji. — **Holandja.** Budżet. — **Meksyk.** Konkordat. — **Prusy.** Emigracja polska. — **Turecja.** Zaprzeczenie; posilki. — Konferencja sanitarna. — **Włochy.** Wymiana banknotów. — Ochotnicy. — Hr. Launay. — **Korespondencje z Zurichu i Paryża.** Nasze finansowe położenie (II). — **Korespondencja handlowa z Gdańska.**

PRZEWODNIK WARSZAWSKI. — Ceny mięsa. — Szkoła Muszkata. — Skład płócien i herbaty p. Kaczyńskiego i t. d.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa.

dnia 13 (25) Września.

Najwyższy Ukaz do Rządzącego Senatu z d. 11-go (23) sierpnia r. b. i Przepisy o karach, za przekroczenia postanowień dotyczących dochodu od trunków i o postępowaniu sądowym w sprawach o też przekroczenia formowanych, zamieszczone są w osobnym Dodatku do dzisiejszego numeru.

P. o. jenerał-policmajstra w królestwie polski m. zawiadamia osoby niżej wymienione, że próśby ich jako nie podlegające zadosyćczynieniu, pozostawione zostały bez skutków, a mianowicie: Wrońska Kamilla, Domaśzewska Franciszka, Maciejewska Agnieszka, Kręcka Marjanna, Zgórek Jan, Sadowska żona Tadeusza-Wojciecha, Ruszkowska Tekla, Babska Bronisława, Grotkowska Emilia, Czumiątkowska Agnieszka, Romanowska Ludmiła, Grzybowska Rozalja, Goljan Elżbieta, Dąbrowska Karolina, Belezkowska Julja, Jabłoński Franciszek, Dworakowska Marja, Sochaczek Karolina, Nieciengiewicz Sabina, Pruska Anna, Bratkowski Wiktor, Wróblewscy Jan i Marjanna, Groszkowska Antonina, Toperek Zofja, Luczycka Walerja, Domagalska Leokadja, Wiewiorska Salomea, Majkowski Ignacy, Ostrowska Anna, Ziembiewicz Franciszka, Morzykowska Józefa, Mysiesińska Magdalena, Janiszewska Leontyna, Gawrońska Karolina, Roesler Aleksandra, Luboińska Witalja, Fischbein Bella, Niwiński Aleksy, Kostańska Konstancja, Kłosowicz Barbara, Woroniecka Julja, Borzykowska Józefa, Toliński Karol, Natlurnowska Jakubina, Cieslińska Wanda, Rejdel Ewa, Mroczek Marjanna, Slaski-Bieliński Antoni, mieszkańiec m. Sokołowa w pow. siedleckim, Postawka Aleksander.

Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych. Stosownie do art. 2-go Najwyższego Manifestu z d. 25 Lipca (6 Sierpnia) bieżącego 1866 roku, pobór w r. b. rekrutów rozpocznie się w Królestwie Polskiem 3 (15) Października r. b. Pobór odbyty zostanie przez losowanie. Dla dopełnienia losowania spisowi obowiązani są stawić się koniecznie osobiście w Gminie lub Mieście gdzie zapisani są do ksiąg ludności stałej, — chociażby oni, na mocy wydanych im paszportów przebywali w innych miejscach, bądź wewnątrz kraju, bądź też w Cesarstwie lub zagranicą. Ażeby żaden ze spisowych nie mógł tłumaczyć się niewiadomością ciążących go obowiązków, pod względem powinności zaciągowej, wydanem zostało zarządzenie, na mocy którego; po zatwierdzeniu rozkładów, wykazujących: wielu z każdego

Okręgu konskrypcyjnego przypada rekrutów do poboru, Gubernatorowie Cywilni i Prezydent miasta Warszawy ogłaszają za pośrednictwem gazet w Królestwie Polskiem, tudzież Senackich i Moskiewskich wiadomości i Ruskiego Inwalida, jakiego wieku i jakiej kategorii spisowi, oddzielnie z Chrześcijan i oddzielnie z Żydów, powinni z każdego Okręgu konskrypcyjnego uczestniczyć w losowaniu, to jest stawić się osobiście w punkcie zbiorowym Okręgu, podług miejsca stałego ich zamieszkania (gdzie zapisani są do ksiąg ludności stałej) dnia 3 (15) Października bieżącego 1866 roku dla dopełnienia losowania. Co się tyczy spisowych Królestwa którzyby czasowo przebywali podczas poboru t. j. losowania, niemniej jak miesiąc jeden w Warszawie, spisowi ci podlegają dopełnieniu powinności zaciągowej nie w miejscu stałego ich zamieszkania, lecz w Warszawie. Ponieważ przysły pobór rozpocznie się 3 (15) Października, — przeto każdy spisowy z ludności niestałej m. Warszawy, przebywający w Warszawie za paszportem legalnym od 3 (15) Września r. b. lub dawniej, — uważa się podczas poboru, za podlegającego dopełnieniu powinności zaciągowej w Warszawie, i z tego powodu nie może dla dopełnienia tej powinności, udawać się do Gminy lub Miasta stałego swego zamieszkania. Spisowym z ludności niestałej m. Warszawy, przebywającym w Warszawie, mniej jak miesiąc jeden, dozwala się, jeśli sami życzyć sobie tego będą, spełnić powinność zaciągową w Warszawie, lecz nie inaczej jak po wniesieniu o to podania do Prezydenta m. Warszawy i po otrzymaniu oddzielnego na to zezwolenia. Podając o tem do wiadomości powszechnej, Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych nadmienia, że w obec powyższego, każdy młody człowiek podlegający według wieku swego losowaniu w swoim Okręgu, i niemający prawnego tytułu, na mocy zatwierdzonych przez Władzę dowodów, do wyłączenia lub czasowego uwolnienia od zaciągu, powinien niezawodnie stawić się w swojej Gminie lub Mieście, chociażby mu nie była wręczona w tej mierze awizacja, dla dopełnienia powinności zaciągowej, — albo

wiem w razie przeciwnym, jeżeli nie zdoła prawie usprawiedliwić powodów swego niestawienia, — z zasady przepisu objętego punktem 12 zatwierdzonych przez Komitet Urządzący w Królestwie Polskiem zmian i dopełnień Instrukcji załączkowej z r. 1860, — pozbawionym będzie mogącego służyć mu tytułu do uwolnienia od zaciągu jako też i prerogatywy przywiązanej do wyciągniętego za niego losu, gdyby podług takowego nie był on wskazanym do oddania do służby wojskowej. Żaden z tych spisowych nie może tłumaczyć się niezajomością ciężącego na nim obowiązku i będzie oddany do służby wojskowej na rachunek poboru, o ile znajdować się będzie w ogólnym wieku spisowym a nawet o rok jeden starsi, to jest do lat 31 włącznie; — jeżeli zaś ujętym będzie po wyjściu z wieku tego, naówczas ulegnie karze, jaka wyrokiem sądowym wymierzona nań zostanie za ukrywanie się przed poborem. W końcu powtarza się, że wszystkie te przepisy odnoszą się w równym stopniu nie tylko do młodych ludzi przebywających w Królestwie po za obrębem miejsca stałego ich zamieszkania, ale i do tych którzy przebywają za paszportami bądź w Cesarstwie bądź też za granicą.

Nominacje. Przez najwyższy rozkaz z d. 7 września, mianowani zostali: generał-major orszaku Cesarskiego hrabia *Musin-Puszkina* 1, — dowódcą pułku kawalerii gardów, z pozostawieniem w orszaku Cesarskim; podpułkownik pułku 17-go archangielogrodzkiego piechoty JCW. Wielkiego księcia Włodzimierza Aleksandrowicza, *Sakownin* — dowódcą warszawskiego fortecznego batalionu; dowódcą 48-go rezerwowego batalionu piechoty, pułkownik *von Olderog* — dowódcą 25-go smoleńskiego pułku piechoty generał-adjutanta hrabiego Adlerberga 1; dowódcą grenadjerskiego batalionu saperów JCW. Wielkiego księcia Piotra Mikołajewicza, pułkownik *Schwanebach* — dowódcą 88-go piotrowskiego pułku piechoty, w miejsce pułkownika *Hakmana*, który przeznaczony został do szczególnych poleceń przy głównym zarządzie wojskowo-naukowych zakładów, z zaliczeniem do piechoty armji; dowódcą warszawskiego batalionu fortecznego, pułkownik *Cytowicz* — dowódcą iwangrodzkiego pułku fortecznego, w miejsce pułkownika *Zabotockiego*, który zaliczony został do piechoty armji. (*Rus. Inw.*)

Rozkaz ministra wojny z dnia 24 sierpnia. Najjaśniejszy Pan, zatwierdziwszy protokół komitetu kaukaskiego, zapadły na skutek przedstawienia Jego Cesarzkiej Wysokości Głównodowodzącego armją kaukaską, w dniu 11 sierpnia najwyższym rozkazem raczył: 1) Biuro dowodzącego wojskami w Abchazji i cywilną kancelarię jego co do zarządu miasta Suchum, ratusz miejski suchumski, biuro komendanta miasta Suchum, niemniej biura komisarzy w Cebeldzie i Samurzakaniu. — zwinąć; 2) Następnie z terytorjum Abchazji, łącznie z m. Suchum, Samurzakaniem i Cebeldą, uorganizować osobny oddział Suchumski, podług dołączonego postanowienia i etatu, które najwyższym zatwierdzone zostały w sposobie próby na lat trzy; 3) Do sprawowania obowiązków policyjnych w oddziale ma być sformowana z krajowców *straz ziemska*, do składu której mają należeć 5-ciu podoficerów kozaków i 20 jeźdźców, w miejsce dotychczasowej milicji przy naczelniku wojsk w Abchazji, i 65-ciu czaparów, odbywających posterunkową i konwojową służbę w Abchazji. (*Rus. Inw.*)

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa.

dnia 13 (25) Września.

W przedmiocie układów pomiędzy Austrią i Włochami, *Mémorial diplomatique*, mający ściśle stosunki z ambasadą austriacką w Paryżu, podaje wiadomości z Wiednia, według których pełnomocnicy wspomnianych dwóch państw zgodzili się na zasady, jakie na podstawie traktatu prażskiego, mają być zastosowane przy likwidacji długu weneckiego; nie pozostaje zatem nic, prócz oznaczenia sumy długu ogólnego, jaką rząd włoski ma wnieść do skarbu austriackiego. Dla pośpiechu w tym przedmiocie, rządy zgodziły się odwołać do gabinetu tuileryjskiego, który w 1859 ułożył kompromis dotyczący długu lombardzkiego. W tym celu wysłano kuryera z Wiednia do Paryża i spodziewano się, że przywiezie on z powrotem podstawę szybkiego i zadawalniającego obie strony załatwienia. Różnica pomiędzy sumą na jaką zgadzają się Włochy a sumą jakiej żąda Austria, wznosi tylko 25 milionów fr., zatem porozumienie będzie

łatwe. Pokój zostanie podpisany przed końcem bieżącego miesiąca, a zaraz potem nastąpi głosowanie powszechne w Wenecji. Według dzisiejszego naszego telegramu, *Wiener Abendpost* z powodu pogłosek o uregulowaniu granic austro-włoskich oświadcza, że przy obecnych układach o pokój niema wcale mowy o ustąpieniach terytorjalnych i kompensatach.

Dzienniki francuzkie jak *La France* i inne na podstawie korespondencji z Niemiec mówią o zamiarze cesarza austriackiego Franciszka Józefa, abdykowania na rzecz swego sześciolatniego syna, arcyksięcia Rudolfa i ustanowienia rejencji w osobie arcyksięcia Maksymiljana, w razie gdyby ten powrócił z Meksyku. Wiadomość ta wymaga potwierdzenia z wiarogodniejszego źródła.

Według wiadomości z jednych źródeł, układy pomiędzy Prusami a Holandją w przedmiocie Limburgu i Luksemburgu, postępują bardzo powoli. Rząd holenderski utrzymuje, że te dwie kwestje powinny być rozdzielone, ponieważ Luksemburg jest oddzielnym, niezależnym krajem, a król Wilhelm dla poparcia tego oświadczenia, wysłał swego brata Henryka do wielkiego księstwa Luksemburskiego, dla bardziej specjalnego reprezentowania jego interesów względem Prus. Prusy przeciwnie, chcą łączyć obie kwestje i zgadzają się na odłączenie Limburga od Niemiec, tylko pod warunkiem wejścia w. ks. Luksemburskiego do północnego Związku niemieckiego, co by im dawało prawo trzymania w niem załogi. — W obec takich wymagań, król holenderski odwołał się do przyjacielskiego pośrednictwa cesarza Napoleona, z którym zawsze zostawał w dobrych stosunkach, a który, jak się zdaje, nie odmówił mu swych usług. Tymczasem sprawa ta sprawia wzburzenie w Holandji i z powodu niezadowolenia ze sposobu prowadzenia w tym przedmiocie układów przez p. van Zuylen, ministra spraw zagranicznych, może wywołać przesilenie gabinetowe. Z drugiej strony wszelako, z oświadczeń tego ministra na posiedzeniu izby deputowanych, należałoby wnosić, że kwestja Limburgu już została rozstrzygnięta przez stanowcze wcielenie go do królestwa holenderskiego, i spór toczy się tylko o Luxemburg.

W przedmiocie reorganizacji armji we Francji, według *La France*, badane są dwa systemy. Jeden zależałby na wprowadzeniu do Francji coś podobnego do pruskiego systemu landwery, z ograniczeniem obowiązku służenia od lat 20 do 30. Z 3-ch milionów mieszkańców tego wieku, tylko 600,000 wyznaczony do ewentualnego powołania pod sztandary. Obok tej rezerwy, pozostałaby stała armja w obecnej sile. Drugi system zależałby na pozostawieniu obecnej organizacji, ze zmniejszeniem tylko lat służby do 5-u lub 3-ch, z terażniejszych 7-u; lecz w skutku tego należałoby powiększyć coroczny kontyngens poboru do wojska.

Wiadomości z Meksyku nie są pomyślne; juaryści wzięli do niewoli w Tuspan, gdzie odparli kanonierkę francuzką, 200 francuzów i zrabowali Medelin.

Prezydent Johnson dalej odbywa swą podróż, a przy wjeździe jego do Indjanopolis, taka panowała wrzawa, połączona z wystrzałami z pistoletów jednego stronnictwa przeciw drugiemu, że nie zdołał mieć mowy.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczone poniżej korespondencje z Zurichu i Paryża, oraz dalszy ciąg artykułu z *Rus. Inw.* o finansowem położeniu Rosji.

Telegramy.

Wiedeń, 25-go września. Wien. Abdpst, z powodu pogłosek o mnie-

manej zamierzonej regulacji granic austro-włoskich, oświadcza, iż przy obecnych układach o pokój, niema wcale mowy o ustępstwach terytorjalnych i kompensatach.

Florencja, 25-go września. Po-niedziakowa Nazione pisze: Komisja śledcza marynarki oświadczyła, że materiały floty nie pozostawiają nic do życzenia, a uzbrojenie jej przed bitwą pod Lissa, było w doskonałym stanie.

Konstantynopol, 25-go września. Na w. Kandji zaszła bitwa pod Meleka. Powstańcy zostali pobici. Przybyło 4,000 egipskiego wojska. Liczba wojska powiększoną została do 30,000. Mehmet-pasza, został tam mianowany dowódcą. Cztery okręgi chcą się poddać.

Wiadomości telegraficzne.

* **Konstantynopol, 18 września.** (Przez Odessę.) Okręt wojenny ruski *Tamań*, znajdujący się na stacji pod Konstantynopolem, otrzymał rozkaz odpłynięcia 19-go b. m. do wyspy Kandji. (*Ajencja telegr. ruska.*)

* **Marsylja, 21 września.** Fregata *Eldorado*, która przywiozła do Civita-Vecchia legion rzymski, zabrała z tamtąd na swój pokład część rekwizytów wojennych armji okupacyjnej francuzkiej, dla przewiezienia ich do Francji. (*Cor. Hav. Bul.*)

* **Madryt, 21 września.** *Epoca* powiada, że ostatnie wypadki zniewoliły Portugalję do nakreślenia planu obrony, dla zabezpieczenia swej niepodległości na przypadek nieprzewidzianej napaści. (*Tamże.*)

* **Ateny, 20 września.** Król powrócił wczoraj wieczorem z Korfu, zwiedzwszy Cefalonję i Zante. Posłowie angielski i francuzki powrócili także do Aten. (*Biuro Reutersa.*)

* **Ateny, 22 września.** Poseł angielski oświadczył urzędowo, że Anglja nie proponowała nigdy przyłączenia Kandji do Grecji. — Król powrócił do Aten. (*Tamże.*)

* (O loterji fantowej i zabawie w ogrodzie saskim) na korzyść tutejszego-ruskiego towarzystwa dobroczynności. Dopełniając wczoraj już zapowiedzianego sprawozdania, podajemy następujące szczegóły. W sześciu namiotach przybranych gustownie zasiadły szlachetne i dobroczynne damy, mianowicie zaś w namiocie Nr. 3. JW. hrabina Berg małżonka Namiestnika królestwa, księżna E. A. Czerkaska, baronowa A. O. Korf z córką, baronowa E. M. Meller Zakamelska, Hra. A. J. Kossakowska, generałowa M. O. Witte, generałowa E. A. Hurko i generałowa Witkowska. W pierwszym namiocie pani A. M. Służewska z córką, pani E. M. Nie-ratowa, p. W. O. Michniewicz, p. O. A. Arbużow, p. N. A. Fenshawe, p. A. A. Pencherzewska i p. Aller; w drugim, pani M. A. Patkul z córkami, księżniczki Golicyn, p. E. J. Dochturów i p. Kochanowa; — w czwartym namiocie, p. Fenshawe z córkami, p. A. A. Patkul, p. W. K. Szabelska, p. E. W. Rivier, p. E. D. Polewaja i baronowa S. M. Kridner; — w piątym baronowa E. J. Mengden, baronowa M. F. Morgenstern, p. A. A. Rozwadowska z córką, p. E. J. de Witte, p. E. N. Orłow, p. Tuchołko i p. Ad. Y. pułkownikowa Majewska; nakoniec w namiocie pawilonu z wodą sodową znajdowały się: pani Mansfeld, konsulowa angielska, p. E. J. Kornikowicz i p. S. F. Sztal-fon-Holzstein. Nie możemy wymienić tu wszystkich wygranych fantów, ograniczamy się na najznaczniejszych tylko. Przedewszystkiem, kosztowny serwis i piękne porcelanowe wazy, dary Najjaśniejszej Pani dostały się: pierwszy młodzieńcowi Mikołajowi Malinowskiemu, drugie zaś p. Jerzemu Trubnikow; następnie wspaniałe kandelabry, ofiarowane ze zwykłą szczydrotą przez jw. rzeczywistego radcę tajnego, senatora Fundukleja — wygrał sam dostojny ofiarodawca, lecz je znowu przeznaczył na korzyść towarzystwa; — złoty zegarek wygrał p. Stan. Jeżewski; tualetę p. J. M. Chomętowski; szmaragdowe kolczyki i broszę, pułkownik Inkwist; bransoletę, kolczyki i broszę ze złota, wygrał p. Kapustin; laskę z rękojeścią z kości słoniowej kapitan Domerszcznikow; zegar brązowy otrzymała pani Owczarowa. Jeden z biletów wewnętrznej pożyczki na rs. 100, wygrał praporszczyk strzeleckiego bata-

ljonu p. Diunant; takż sam drugi bilet wygrał kapitan Zienkowiec; trzeci zaś dostał się feldfeblowi Kółbok. Jenerał-major Lewszyn wygrał konia; litograf p. Stacowski zwierciadło. Osób zgromadzonych w ogrodzie było przeszło 12,000; ogólny zaś dochód ze sprzedaży biletów wejścia wynosi rs. 11,450. Oprócz orkiestry Lewandowskiego, sześć kapel wojskowych przygrywało w ogrodzie podczas trwania tej świetnej i dobroczynnej zabawy.

Al.
* (Tydzień giełdowy). Giełda berlińska w pierwszej połowie tygodnia ubiegłego, mniej korzystnie dla walut naszych była usposobiona, aniżeli w tygodniu poprzednim; przez dwa dni późniejsze, świętowała, i dla tego nie mieliśmy żadnych zmian kursów. Widzimy jednakże z raportów do środowego włącznie nas doszłych, że fluktuacje kursowe naszych wartości nie były wielkie, i że, co naszym obliżom skarbu i listom zastawnym na kursie ubyło, pożyczce premijowej tak pierwszej jak i drugiej emisji przybyło. Kursu remes z Petersburga, Rygi i Odessy, poprawiwszy się znowu o jaki procent i więcej, zawsze jednakże względnie do berlińskich jeszcze są za wysokie, aby do operacji korzystnych dla nas posłużyć mogły. Rezultat ztąd dla giełdy naszej wypływający był taki, żeśmy przez cały tydzień chwilejając mieli kursa, które dopiero w ostatnich dniach powróciły na stanowisko tygodnia poprzedniego. obroty w wekslach niektórych dni dość znaczne, w ogólnej sumie tygodniowej do średnich rozmiarów policzyć należy. Targi zbożowe zagraniczne wykazują już dziś stanowczą potrzebę znaczniejszych jak w zeszłym roku dowozów, a chociaż ceny obecne nie są tak wielkie ażeby do wygórowanych spekulacji zachęcały, jednakże z wszystkich raportów zagranicznych o rezultacie żniwa tegorocznego i stanie zapasów ogólnych to widoczne wypływa przekonanie, że na ziarno dobre będzie odbył ciągle a dobry, mianowicie w stosunku do naszych zbiorów. Mamy więc nadzieję usprawiedliwioną, że do oplakanej wysokości ażeby zagranicznego nie tylko nie powrócimy, ale, że i dzisiejsze kursa jeszcze chociaż z wiosną się więcej obniżą. W papierach publicznych i akcjach i w tym tygodniu ruch był nadzwyczaj mały. Listy zastawne spadły o więcej jak cały procent; o obliżi skarbu przez cały tydzień nikt nie zapytał; listy likwidacyjne w mniejszych tylko sumach kupowano z obniżeniem kursu o 1/2 %. Jedną tylko premijową pożyczką pierwszej emisji podniosła się, skutkiem lepszych notowań z Berlina i Petersburga raportowanych, o 1—1 1/4 %; pożyczka za to drugiej emisji zeszła o cały procent z kursu tygodnia poprzedniego. Z akcji dróg żelaznych kupiono kilka sum terepolskich po dawniejszym, warszawskowiedeńskich po obniżonym, a fabryczno-łódzkich po wyższym kursie; bydgoskie zupełnie były zaniedbane.

(G. Handl.)

* (Koncerta instytutu muzycznego warszawskiego) odbędą się stanowczo w miastach i dniach następujących, a mianowicie: w Lublinie, dnia 18 (30) września i 19 września (1 października) r. b. to jest w niedzielę i poniedziałek; — w Radomiu, dnia 22 września (4 październ.) i 23 września (5 październ.) r. b., to jest w czwartek i piątek; — w Kielcach dnia 25 i 26 września (7 i 8 październ.) to jest w niedzielę i poniedziałek; — w Piotrkowie, dnia 28 i 29 września (10 i 11 października), to jest w środę i czwartek; — w Częstochowie, dnia 1 (13) i 2 (14) października, to jest w sobotę i niedzielę; — w Łodzi, 4 (16) i 5 (17) października, to jest w wtorek i środę; — w Kaliszu, 8 (20) i 9 (21) października, to jest w sobotę i niedzielę; — w Włocławku, dnia 13 (25) i 14 (26) października, to jest w czwartek i piątek; — w Płocku, dnia 16 (28) i 17 (29) października, to jest w niedzielę i poniedziałek. — Koncerta te rozpoczynają się będą o godzinie 8 wieczorem. O Łomży i Suwałkach następnie będzie ogłoszone.

* (Kronika prowincjonalna). W dniu 25 sierpnia (6 września), we wsi Rudzynie (pow. gostyński), od uderzenia pioruna spalił się dach na zabudowaniu murowanem. — W tymże dniu, we wsi Teodorowie (w tymże powiecie) z tejże samej przyczyny spalił się dom włościański z drzewa zbudowany. — W dniu 2 (14) września, w m. Łodzi, skutkiem nieostrożności, spalił się dom z zabudowaniami gospodarczymi, oceniony na rs. 290. — W d. 31 sierpnia (12 września), w m. Radomsku, z niewykrytej jeszcze dotąd przyczyny, spaliło się 7 domów z zabudowaniami; strata ztąd wynosi do 15,701 rs. — W d. 25 sierpnia (6 września), w m. Sieradzu, od uderzenia pioruna spaliło się 6 stodoł; strata wynosi rs. 2,000. — W d. 27 sierpnia (8 września), we wsi Piątkowicach (pow. sieradzki), dwuletnie dziecko Stanisław Zawada, pozostawione bez dozoru, wyrzucone z kolebki, przez wieprza zjedzone zostało. — W d. 26 sierpnia (7 września), w m. Uchaniu, z niewiadomej przyczyny; spaliły się wszelkie zabudowania drewniane wraz z zbożem; strata obliczona na rs. 1,700. — W d. 22 sierpnia (3 września), włościanin wsi Gozd (w pow. zamojskim), Pawlec, w paroksyzmie pomieszania zmy-

słów, zabił 2-letniego własnego syna swego, a drugiego pobił bez nadziei życia. — W d. 26 sierpnia (7 września), we wsi Brzozowie (pow. siedlecki), spaliło się 5 domów z drzewa budowanych, dwie stodoły ze zbożem, dwie szopy, stajnia i dwie obory; pożar powstał z umyślnego podpalenia. — W d. 30 sierpnia (11 września), we wsi Szczurkach (pow. lubelski), od uderzenia piorunu spaliła się obora wraz z wołem tam znajdującym się. — W d. 18 (30) sierpnia, we wsi Jaworznie (pow. opoczyński), w skutek podpalenia, spaliła się stodoła ze zbożem otaksowanem na rs. 5,000. — W d. 28 sierpnia (9 września), w m. Żarnowie (w tymże powiecie), spaliło się 37 domów wraz z zabudowaniami gospodarczymi; spaliło się także dwoje ludzi, mianowicie starozakonnny starzec 80-letni i dziewczyna 8-letnia, oraz kilkanaście sztuk bydła. — W d. 17 (29) sierpnia, we wsi Lipkach (pow. augustowski), w skutek podpalenia zgorzał dom mieszkalny do włościanina Gerłowskiego należący wraz z zabudowaniami gospodarczymi, otaksowanymi na rs. 1,000; przy tym wypadku spaliło się także dwoje dzieci. — W ogóle pożarów było 21; zmarło nagle osób 4, gwałtownie 2, z rozmaitych przypadkowych przyczyn 4, utonęło 4, zastrzelił się 1.

* (Wypadki). W dniu wczorajszym, Justyn Rukas, pracujący jako wyrobnik przy robotach ziemnych, prowadzących się około bastjonu przy Aleksandrowskiej cytadeli, nagle życie zakończył. — Również dnia wczorajszego, dziecko półtora roku mające, imieniem Roman Domżański, z niewiadomej przyczyny nagle życie zakończyło.

* (Szamyl). Z powodu wykonanej przez Szamyla w m. Kaludze przysięgi, *Rus. Inv.* pisze, że wzruszony okazaną mu w ostatnim czasie łaską, mianowicie, przysłaniem z najwyższego polecenia do Kalugi oficera z korpusu feldjegrów, dla odwiezienia na Kaukaz ciała zmarłej córki jego Nafisato, Szamyl napisał do Najjaśniejszego Pana własnoręczny list w języku arabskim, treści następującej: „Ty, wielki monarcho, zwyciężyłeś mnie i podległo mi ludu kankazkie — orzęm; ty, wielki monarcho, darowałeś mi życie; ty, wielki monarcho, zdobyłeś serce moje dobrodziejstwami. Świętym obowiązkiem moim, jako obsypanego łaskami zgrzybiałego starca, zwyciężonego twoją wspaniałomyślnością, będzie przelać w dzieci moich uczucia dla Rosji i prawych jej monarchów. Ja przekazałem im wieczną wdzięczność ku tobie, Panie, za dobrodziejstwa, jakimi ciągle mnie obdarzasz. Przekazałem im aby byli wiernymi poddanymi monarchów rosyjskich i użytecznymi sługami nowej ojczyzny naszej. Uspokój moją starość i pozwól wykonać gdzie rozkażesz, mnie i moim dzieciom przysięgę na wierność poddaństwa. Gotów jestem złożyć ją publicznie! Na świadka rzetelności i czystości moich zamiarów biorę wszechmogącego Boga, wielkiego proroka jego Mahometa, i ślubuję przed niedawno ostygłymi zwłokami najlubiejszej córki mojej Nofisato, na najświętszy koran. Przychyl się, Panie, do mojej szczerzej prośby.“

* (Otwarcie muzeum). „Gazeta gubernjalna twerska“ donosi, że 9 sierpnia, podczas pobytu Cesarzowicza Następcy tronu i wielkiego księcia Włodzimierza Alexandrowicza w m. Twerze, w obecności Ich Wysokości otwarte zostało muzeum, przy tamecznym gimnazjum gubernjalnem.

* (Otwarcie konserwatorium muzycznego w Moskwie). Korespondent gazety „Golos“ pisze z Moskwy pod dniem 2 września: Wczoraj, w południe, po uroczystem nabożeństwie, odprawionem przez najprz. Ignacego, biskupa możajskiego i wikarego moskiewskiego, odbyło się otwarcie konserwatorium muzyczne, o w Moskwie. (*Siew. Pocz.*)

* (Buletyn cholerycznych) w Petersburgu, według *Polic. St. Pet. Wied.* d. 10 go września rano, był następujący: Pozostało z 9-go chorych: mężczyzn 121, kobiet 25, razem 146; zachorowało m. 21, k. 20, r. 41; odesłano do szpitali m. 1, k. —, r. 1; wyzdrowiało m. 31, kob. 11, razem 46; umarło m. 11, kob. —, razem 11; pozostało na dzień 10-ty m. 96, kob. 31, r. 130. — Od początku epidemii (to jest od 14 czerwca do 10 września) zachorowało m. 11,421, kob. 4,856, r. 16,006; wyzdrowiało m. 9,044, k. 3,569, r. 12,613; umarło m. 2,281, k. 982, r. 3,263.

Rozjem i układy.

* (Kwestja wenecjańska). Podług depesz ogłoszonych przez *Mém. dipl.*, pełnomocnicy Austrii i Włoch porozumeli się co do zasad, które mają być zastosowane do tłumaczenia traktatu praskiego w przedmiocie likwidacji długu wenecjańskiego, i pozostaje jedynie do oznaczenia wysokości części długu ogólnego, którą rząd włoski ma spłacić skarbowi austriackiemu. Dla przyspieszenia załatwienia tej kwestji, oba rządy porozumiały się, iż odwołają się do dworu tuileryjskiego, który sformu-

wał w r. 1859 kompromis w przedmiocie długu lombardzkiego. W tym celu wyprawiono z Wiednia do Paryża kurjera, i spodziewać się należy, że przywiezione zostaną ztamtąd żywioły do rozwiązania rychnego i dla obu stron zadowalniającego. Różnica pomiędzy sumą wymaganą przez Austrię, a sumą na jaką zgadzają się Włochy, wynosi, podług *Mém. dipl.*, tylko 25 milionów franków. Różnica ta jest tak mała, że załatwienie kwestji długu jest zapewnione. (*La Patr.*)

* (Kwestja granic). Podług niektórych korespondencji, kwestja granic pomiędzy Austrią i Włochami, została już prawie całkiem uregulowana; jezioro Garda, aż do rzeki Riva włącznie, pozostanie wśród terytorjum królestwa włoskiego, które odstępuje ze swej strony na rzecz Austrii wąwozy w górach powyżej Brescji i Vicenzy, wiodące prawie wprost do Trjestu. (*La Fr.*)

* (Układy z Włochami). Rząd wiedeński okazał niektóre dowody świadczące o uczuciu pojednania w układach z Włochami. Na reklamacje rządu włoskiego powrócił on obrazy wywiezione niedawno z Wenecji. Z innej strony, władze wojskowe austriackie, stosownie do żądania Włoch, wypuściły na wolność jeńców weneckich trzymanyh w więzieniu, jako oskarżonych o służbę pod chorągwiemi nieprzyjaciela. (*Nord.*)

Ameryka.

* (Prezydent Johnson). *Biuro Reutersa* otrzymało statkiem pocztowym wiadomości z Nowego Jorku z d. 11 września, według których prezydent Johnson w czasie swego pobytu w Saint-Louis oświadczył, iż ma zamiar wystąpić z energiczną opozycją przeciwko radykalnym. W czasie przyjęcia p. Johnson w Indianopolis panowało takie zamieszanie, iż niepodobna mu było powiedzieć mowy. Padły nawet strzały z pistoletu. Wiadomości z Vera-Cruz z d. 25 sierpnia donoszą, że republikanie zburzyli i zrabowali Medelin, i że zabrali 200 francuzów do niewoli pod Tuspan. Kanonierka francuzka *Eugénie* wypartą została na zatoce Tuspan. (*Nord.*)

Austria.

* (Lord Derby). Zapewniają w Londynie, że lord Derby ma tak mocne postanowienie doprowadzić Anglję do możności stawiania czoła ewentualnościom, które mogą wynikać na lądzie stałym, iż raczej rozwiąże izbę niższą, w razie oporu z jej strony, niż zerzecie się swego postanowienia. (*La Fr.*)

* (Parlament). Posiedzenia parlamentu angielskiego, odroczone poprzednio do 25 października, zostały znowu odroczone na skutek dekretu królowej, datowanego w Balmoral, do 20 listopada. (*Tamże*)

* (Meetingi) na korzyść reformy wyborczej odbywają się wciąż w Anglji. W przeszłym tygodniu odbyło się na rozmaitych punktach Wielkiej Brytanji przeszło dwadzieścia takich meetingów, nie licząc w to zgromadzeń, które odbyły się w rozmaitych cyrkulach Londynu. Śledztwa w przedmiocie przekupstwa przy wyborach idą swoim trybem. Rezultat tych śledztw wykazuje jasno niezbędność reformy parlamentarnej. (*Tamże*)

* (Eskadra amerykańska) doznaje wszędzie takich samych dowodów sympatji co i w Rosji. Alderman Perkins wyprawił w Southamptonie wielki bankiet na cześć oficerów eskadry Stanów Zjednoczonych, która przybyła na wody southamptonkie. Dwa statki pancerne amerykańskie spodziewane są wkrótce w pomienionym porcie. (*Tamże.*)

Austria.

* (Pogłoska o abdykacji). *La Fr.* pisze: Jeżeli mamy wierzyć niektórym korespondencjom z Niemiec, cesarz Franciszek Józef zamierza abdykować na rzecz swego syna, mającego dopiero sześć lat wieku, i ustanowić rejencję pod arcyksięciem Maksymilianem, w razie gdyby ten ostatni wrócił z Meksyku. Pogłoska ta potrzebuje potwierdzenia.

* (Projekt małżeństwa.) Mówią w Wiedniu o blizkim związku małżeńskim pomiędzy starszym synem króla włoskiego i młodą arcyksiężniczką Marią-Teresą, córką arcyksięcia Ferdynanda-Karola. Powiadano nawet, że książę Humbert spodziewany był w Salzburgu, gdzie miał poznać przyszłą królowę włoską. Pogłoski te są może bezzasadne, lecz pomimo to świadczą o zmianie jaka zaszła w usposobieniu umysłów tak w Austrii jak i we Włoszech. (*Tamże.*)

* (Ambasada w Berlinie). Na skutek wycofania się hr. Karoly z życia publicznego, wybór przyszłego reprezentanta austriackiego w Berlinie nastąpił jeszcze. Powiadają, że stanowisko to powierzono będzie p. Seczenyi, byłemu posłowi austriackiemu w Neapolu. (*Tamże*)

* (Baron Werther) przyjmowany był na posłuchaniu szczególnem przez cesarza Franciszka Jó-

zefa, któremu doręczył swe nowe listy wierzytelne. Stosunki dyplomatyczne pomiędzy dworami wiedeńskim i berlińskim zostały przeto stanowczo przywrócone. (La Fr.)

* (Rozbrojenie) armji austriackiej dokonywane jest w wielkich rozmiarach. W służbie czynnej pozostanie najwyżej 225,000 ludzi. (Tamże.)

Francja

* (Kwestja rzymska). W otoczeniu Piusa IX mówią o adresie podanym cesarzowi przez biskupów francuzkich, adresie, w którym prałaci francuzcy mieli jakoby oświadczyć, iż opuszczają swe djecezje i udadzą się do papieża, jak skoro rząd francuzki cofnie swą opiekę, jaką udziela Rzymowi; chodzi zaś tu widocznie o opiekę, dotyczącą więcej niż samej osoby ojca św. Bardzo jest prawdopodobnem, że kilku gorliwszych biskupów francuzkich powzięło myśl podania takiego adresu; lecz trudno przypuścić, ażeby ogół, lub chociażby nawet większość biskupów zgodziła się na ten krok. Jest to bezwątpienia jeszcze jedna z tych iluzji, którym oddaje się dwór rzymski. (Tamże.)

* (Kwestja wschodnia). *Allg. Augs. Z.* donosi, że miała miejsce w ciągu ostatnich tygodni czynna wymiana komunikacji pomiędzy gabinetami paryzkim i wiedeńskim; rezultatem tej korespondencji miało być postanie do Konstantynopola noty austriackiej, mającej na celu poparcie depezy, jeżeli nie jednobrzmiącej, to przynajmniej bardzo podobnej, pochodzącej od gabinetu tuileryjskiego i przeznaczonej do uspokojenia obaw Turcji w przedmiocie wyspy Kandji; nota francuzka ma zalecać Porcie, ażeby powstrzymała się od wszelkiego czynu gwałtownego i przedwczesnego przeciw kandjotom, i ażeby pospieszyła z uznaniem księcia Karola hohenzollernskiego. Zdaje się, że ta wiadomość jest wątpliwą. (Nord.)

* (Cesarz). *Paryż, 22 września.* Cesarz przyjechał wczoraj wieczorem do Biarritz, zwiedzając wprzód departament des Landes, gdzie obejrzał swe folwarki wzorowe. Powiadają, że cesarz zabawi w Biarritz około trzech tygodni. (La Fr.)

Grecja

* (Powstanie na w. Kandji). *Ateny, 15 września.* Agitacja z powodu wypadków na w. Kandji, wzrasta z dniem każdym w Atenach. Powstanie tamtejsze przybiera groźną postawę. Zgromadzenie narodowe kandjotów w Sphakia postanowiło znieść panowanie Turcji i wcielić się do Grecji. Wielu kandjotów odpłynęło znowu ztąd na w. Kandję, pomiędzy nimi znajduje się kilku rotmistrzów, którzy otrzymali jednodniowy urlop. Poseł turecki wystosował nową notę do rządu greckiego. Izby mają być zwołane w końcu b. m. Najnowsze wiadomości z Kandji donoszą, że oddział egipski oddzielił się od tureckiego i został zablokowany. W dwóch bitwach pod Apicorono i Selino zabrali grecy 10 dział i 4 chorągwie. Armja turecka ściganą była przez powstańców aż pod działą twierdzy Kandja. W Grecji bandytyzm przybiera coraz większe rozmiary. (Wien. Z.)

Holandja

* (Budżet). *Haga, 22 września.* Na dzisiejszem posiedzeniu izby drugiej, ministerstwo przedstawiło budżet na rok 1867. Dochody wynosić będą 98,500,000, a wydatki 97,000,000 złr. Nadzwyczajne wydatki na marynarkę obliczone są na 3,000,000 złr. W roku tym nie będzie żadnej nadzwyczajnej amortyzacji. (Nord.)

Meksyk

* (Konkordat). *Mém. dipl.* donosi, że uregulowanie kwestij religijnych w Meksyku jest głównym celem podróży cesarzowej meksykańskiej. Spór pomiędzy Meksykiem i Stolicą Apostolską, trwający od czasu wstąpienia na tron cesarza Maksymiljana, przyczynił się poniekąd do osłabienia sympatij stronnictwa konserwatywnego na korzyść przywrócenia cesarstwa. Trzy projekta konkordatu przesłane były jeden po drugim do roztrząśnienia dworowi rzymskiemu, który usunął bezwarunkowo dwa pierwsze projekta, jako nie mogące służyć za podstawę do układów. Trzeci projekt doznał lepszego przyjęcia. Układy, które zdawały się już prowadzić do pomyślnego rezultatu, natrafiły raptem na przeszkody, i z tego powodu cesarzowa Karolina postanowiła udać się osobiście do Rzymu dla usunięcia ostatnich trudności, napotykaných na drodze do porozumienia. (La Patr.)

Prusy

* (Emigracja polska). *Od granicy polskiej p. d. 12 września* piszą do *Ostsee Z.* Wszyscy emigranci polscy znajdujący się w Frankfurcie, w wielkiem księstwie Nasauskiem i w innych do Prus przyłączonych krajach, opuścili rzeczony kraj niezwłocznie po zajęciu takowych przez Prusy, i znaleźli schronienie w Szwajcarji. (Hamb. Börs. Hal.)

Turecja

* (Zaprzeczenie.—Posiłki). *Konstantynopol, 15 września.* Dziennik urzędowy zaprzecza, iż Anglja nie udzielała Turcji żadnej rady, ażeby odprzedała Grecji wyspę Kandję, i że rząd turecki nie wchodził z Egiptem w żadne układy o odstąpienie tej wyspy.—Kiritei-pasza odpłynął do Kandji z 2,500 ludźmi; przygotowują się jeszcze dalsze posiłki. Dla przybywających statków z Dunaju i morza Czarnego, ograniczono kwarantannę do 5 dni. Spodziewają się wkrótce przybycia księcia Karola. Co do punktów spornych, porozumienie jest już blizkie. (Wien. Z.)

* (Konferencja sanitarna) międzynarodowa, obradująca w Konstantynopolu dla przedsięwzięcia środków zdolnych zapobiedz cholerze, ukończyła swe prace i nakreśliła przepisy, które mają być przestrzegane w okolicach, przez które przechodzą karawany udające się rok rocznie do Mekki. (La Fr.)

Włoszy

* (Hr. Launay), obecnie poseł włoski w St. Petersburgu, przeznaczony jest, jak się zdaje, na reprezentanta Włoch przy dworze wiedeńskim. (Nord.)

* (Wymiana banknotów). Wiadomości z Rzymu z d. 20 b. m. donoszą, że ponieważ ażio od wymiany banknotów podskoczyło na 20%, papież wezwał księcia Torlonia do utworzenia komisji i obmyślenia odpowiednich w tym względzie środków. (Nord.)

* (Ochotnicy). *Gazzetta ufficiale* ogłasza listę strat poniesionych przez oddziały ochotników włoskich od 25-go czerwca do 21-go lipca. Straty te wynoszą: w zabitych: 14 oficerów i 210 szeregowców; w ranionych: 35 oficerów i 966 szeregowców; w zabranych do niewoli i zaginionych: 14 oficerów i 1,300 szeregowców. Zdaje się, że ta lista strat nie jest zupełna.—*Gazz. di Firenze* donosi z zastrzeżeniami, że ma być uorganizowany jeden pułk z ochotników garibaldyjskich. (Wien. Abp.)

Korespondencja Dziennika Warszawskiego.

Zürich, 21 września.

Stale sądy i procedura sądowa emigracji. — Wymiar sprawiedliwości na opieszalych w płaceniu podatków narodowych — Wybryki Mierosławskiego — Odpowiedź na protestację fałszywą redaktorowi *Dziennika Poznańskiego*.

Komitet centralny na tygodniowym swoim posiedzeniu, odbytem dnia 10-go b. m. pod prezydencją Kazimierza Żulińskiego, postanowił dla załatwiania wszelkich spraw i karcenia swawoli podwładnych sobie uciekinierów, utworzyć cztery stale sądy emigracyjne, — mianowicie: jeden w Paryżu na Francją i Anglję, — drugi w Monachjum na całe Niemcy i Belgję, trzeci w Zürichu na Szwajcarję i Włochy, — i czwarty w Bukareszcie na całe państwo tureckie. Każdy z tych sądów składać się będzie z mianowanych przez komitet centralny pięciu sędziów, prokuratora, dwóch obrońców oraz sześciu silnych i tego zbudowanych egzekutorów dla egzekwowania wyroków sądowych. Sądy emigracyjne posiłkować się będą przy wydawaniu wyroków, kodeksem karnym przez Bosaka, Gillera i Swierczewskiego ułożonym.

W kodeksie tym, składającym się z 268 artykułów i 100 uwag, naznaczone są za różne przewinienia następujące kary: 1° napomnienie lub nagana publiczna; 2° wykreślenie czasowo lub zupełnie z listy stowarzyszenia; 3° banicja; 4° kara pieniężna od 2 do 100 franków (stosownie do wielkości i rodzaju winy); 5° kara cielesna od 10 do 600 razy pięciorzemienią dyscypliną lub wołyńskim pasem narodowym; i 6° kara śmierci przez otrucie, uduszenie, zakłucie lub utopienie.

Prawo apelowania od wyroków sądów stałych emigracyjnych do komitetu centralnego, służyć będzie tylko skazanym na banicję, karę pieniężną najmniej franków 35 wynoszącą, chłostę nie mniejszą jak razów 150 i karę śmierci. Niepłacenie podatków ma być stosunkowo do innych przekroczeń daleko srożej karane, — za każdego bowiem zaległego od sześciu miesięcy franka, naznaczono na kontrybuenta 20 batów kary.

Towarzystwo kasy oszczędności, nie czekając utworzenia sądu, bez wyroku oświadczyło wczoraj potęgę w Bendlikonie „pod Lwem” pięciu swoich członków, za niepłacenie przeszło od roku podatków.

Mierosławski po nadaniu sobie przez demokratów na sejmie ljońskim władzy absolutnej nad całą emigracją, wezwał zaraz komitet centralny o abdykację, grożąc mu, w razie oporu, swą potęgą i gniewem. Wydał następnie pod dniem 7 b. m. manifest do uciekinierów, w którym uroczyście zapewnia, że odkrył sekret odbudowania Polski i dla tego żąda od nich bezwarunkowego dla siebie posłuszeństwa. Ustanowił także pod prezydencją swego zausznika Kostckiego „komisję agitacyjną”, której poruczył łowić

pod swój sztandar jak najwięcej uciekinierów. W skutek manifestu Mierosławskiego, większa połowa członków genewskiego towarzystwa wojskowego przeszła na jego stronę i dla tego towarzystwo to uważać dziś już można za zupełnie upadłe.

Komitet zaś centralny pod dniem 11 b. m. za N. 79 odpowiedział Mierosławskiemu na jego wezwanie o złożenie urzędu, że jeżeli się nie ustatkuje i dalszych napaści przeciw komitetowi czynić nie zaprzestanie, oddany zostanie, na mocy dokumentów po samobójcy Olszewskim pozostałych, a w rękach Bosaka znajdujących się, jako zbrodniarz, w ręce sprawiedliwości. — „Śmierć! śmierć! śmierć!” — huknął na całe gardło naczelny wódz ośmnastu uciekinierów, Gniewosz, znajdujący się wówczas przy boku swego pryncypała.

Redaktor *Dziennika Poznańskiego* nie przyznaje się do zaszczytu, jakim go komitet centralny uszczęśliwił i twierdzi w swem piśmie, że żadnej od tegoż komitetu nominacji nie otrzymał. W tej chwili nie posiadam dowodów dla przekonania szanownego redaktora o fałszywości jego twierdzenia, —spodziewam się jednak wkrótce takowe dostać i redakcji *Dziennika Warszawskiego* dostarczyć. Nominację tę bowiem obywatel Żychliński, jako agent dyplomatyczny emigracji, z pewnością otrzymał od komitetu centralnego. Przesłał mu takową Giller w liście rekomendowanym wraz z korespondencją „z nad Alp” pod dniem 21 sierpnia r. b.

Paryż, 18 września.

Okólnik p. de Lavalette. — Rozmaite zdania. — Langiewicz w Konstantynopolu: uwagi w tym względzie.

Wszędzie zastanawiają się nad notą p. de Lavalette. Zdania o tym dokumencie są podzielone: optymiści upatrują w nim jedynie utrwalenie pokoju, podczas gdy ci, którzy są niezadowoleni z rządów cesarskich, powiadają, iż chciano, ażeby i wilk był syty i owca cała; inni nareszcie, którzy badają rzeczy głębiej, znajdują, że pokój ten jest wątpliwym, zważywszy nieustanne uzbrojenia, jakie są tu dokonywane, i manifestacje wojownicze, które wyszły na jaw na posiedzeniach rad jeneralnych. Zdaniem mojem, okólnik nie zmienia wcale sytuacji, która, pomimo pokoju, jest pełna niepewności. Niebezpieczeństwa wojny zostały, jak się zdaje, odroczone, lecz nie usunięte. Jeden z ustępów okólnika oddaje pochwałę Rosji i Stanom Zjednoczonym; czyż nie jest to wskazówka, że nowy minister spraw zagranicznych starać się będzie o przymierze z temi mocarstwami, zwłaszcza że dzienniki półurzędowe francuzkie głoszą, iż bez przymierza z Rosją, granice Renu są niepodobieństwem.

Marjan Langiewicz znajduje się obecnie w Konstantynopolu. Opuuszczając w styczniu 1863 roku Paryż dla udania się do Polski, Langiewicz widział się zmuszonym do żądania składki, która przyniosła 250 franków; pieniądze te posłużyły na opędzenie kosztów jego podróży, przed objęciem bowiem dyktatury, nie miał on ani grosza do swego rozporządzenia. Obecnie zaś Langiewicz posiada obfite środki, podróżuje jak magnat, zwiedza Londyn, Brukselę, Ostendę, Paryż i Konstantynopol. Widać, że eks-dyktator zaoszczędził dość znaczne sumy, kiedy może podróżować podług swego upodobania.

A. M.

Paryż, 20 września.

P. Havin przepowiada przyszłość, a p. E. de Girardin zbija prorocтва dziennika *Siecle* i znajduje poparcie ze strony księcia Napoleona. — Pałac wystawy powszechnej.

P. Havin, redaktor dziennika *Siecle*, chory na umyśle odkąd margr. de la Rochejacquelein powiedział mu ostrą prawdę, widzi wszystko w czarnych kolorach, i w 48 godzin po uwagach podanych przez większe dzienniki o okólniku p. de Lavalette, donosi swym czytelnikom, iż odgaduje trzy groźne zadania, o których okólnik nie wspomina. Podług tego nowożytnego Chalkasa, trzy te zadania są następujące: Polska, Węgry, kwestja wschodnia. P. E. de Girardin, który nie lubi, ażeby ludzono naszych emigrantów i wprowadzano w błąd opinię publiczną, jak to robiono w r. 1863 i 1864, odpowiada w następujący sposób:

„Te trzy groźne zadania, są to stare klisze, które należy przetopić. Czyż potrzeba jeszcze przypominać, że Polska została podzieloną pomiędzy Austrję, Prusy i Rosję? Czyż potrzeba nadmieniac, że ludność tych trzech państw solidarnych wynosi 152 milionów mieszkańców, a mianowicie Austrja, jakkolwiek uszczuplona obecnie, liczy 35 milionów mieszkańców, Prusy mają 37 milionów, a Rosja 80 milionów mieszkańców? Czyż można błędzić aż do tego stopnia, ażeby wyobrażać sobie, że Francja, licząca tylko 37 milionów ludności, byłaby w stanie odbudować Polskę, chociażby nawet życzyła tego sobie? Czyż rok 1863 jest już tak dalekim od nas, ażebyśmy zapo-

mnieli o nim i nie pamiętali o odpowiedzialności księcia Gorczakowa na depeze pana Drouyn de Lhuys'a, depeze, które przyczyniły się jedynie do naruszenia zgody, która pomimo, iż była bardziej pozorowaną niż rzeczywistą, stanowiła atoli potężną siłę? Czyż podobna przypuścić, ażeby Austria, uszczuplona na skutek utraty Wenecjańskiego, liczącego półtrzecia miliona mieszkańców, zgodziła się tym razem do odstąpienia, bez zawziętej wojny, Galicji, mającej 4 1/2 milionów ludności? Czyż protestacja założona 11-go b. m. przez deputowanych polskich przeciw wcieleniu w księstwo poznańskiego do tymczasowego związku północno-niemieckiego, przeszkodziła sejmowi pruskiemu w jego uchwałach?... Są błędy, których niepodobna naprawić. Błąd popełniony w r. 1863, należy do tej właśnie liczby, ostatnie zaś wypadki, jakie zaszły w Niemczech, nie pozwalają już na żadną w tym względzie iluzję, chyba że mielibyśmy oczy dla tego, ażeby nie widzieć, i uszy, ażeby nie słyszeć. Niechże nie będzie już mowy o kwestji polskiej, chyba w historii, tym ogromnym komentarzu i t. d."

Do tej cytacji dodać należy, że ten zasługujący na uwagę artykuł został odczytany, przed wydrukowaniem go, przez księcia Napoleona, który bardzo takowo pochwalił. Większość prasy francuskiej oddaje słuszną p. Emilowi de Girardin i nie wszczyna polemiki z prawdą i loiką; lecz są nietoperze obawiający się światła w tej kwestji, gdyż są interesowani w zdaniu przeciwnem.

Prace na polu marsowem około budowy pałacu wystawy powszechnej, idą swoim trybem. Przeznaczano w nim trzy odrębne sekcje dla wystawców z tamtej strony Renu; Prusy, państwa niemieckie i Austria, miały mieć każda swą osobną sekcję. Lecz aneksje dokonane przez Prusy, wpłynęły nawet na podział pałacu wystawy: Prusy chcą teraz reprezentować wszystkich wystawców niemieckich, z wyjątkiem Austrii. Wszczęły się w tym przedmiocie układy pomiędzy Berlinem i państwami niemieckimi, które zachowały po wojnie swą niepodległość.

A. M.

Nasze położenie finansowe *).

II.

Faktyczne rezultaty naszej wypłaty długów przeszłości. — Zdania, jak wyjść z przesilenia, dzienników: Mosk. Wied., Gos. Del., Torgowij Zbornik, St. Pet. Wied., p. Stiepanowa. — Heroiczne środki ograniczenia wydatków. — Konieczność dobrej kontroli.

Czem jednakże faktycznie wyraził się początek naszej wypłaty długów przeszłości, długów naszego zaciągania?

Przedewszystkiem i głównie — przez reformę włościańską.

Zaledwie umilkły ostatnie wystrzały w Krymie, monarcha, w mowach do szlachty, wypowiedział o twarcie konieczność skończenia z prawem poddaństwa. Wieść ta, jakby iskrą elektryczną obleciała po całej Rosji i stała się dla niej ziarnem nowego życia. Rozpoczęły się roboty przygotowawcze, a po długiej i głęboko obmyślanej pracy, przez manifest z 19 lutego 1861, Rosję uwolniono nakoniec z jarzma poddaństwa.

Taka reforma nie mogła nastąpić bez strat czyli wydatków — wydatków materialnych. Obowiązek wykupu zależności poddańczej, jednakowo musieli ponosić i obywatele i włościanie, a pośrednio i całe państwo. W obecnym czasie operacja wykupuwa doszła dopiero do połowy, a wymagała już 30⁰ milionów pożyczki¹⁾; widocznie, z ukończeniem wykupu dojdzie ona do 600 milionów, co razem z 37 wieloletnimi procentami wyniesie wypłatę przeszło 2,500 milionów rsr. Ale te dwa i pół miliarda rsr. wyrażać będą tylko część długu, która spadła na włościan. Ofiary obywateli były równie znaczne. Trudno w ogóle wyobrazić sobie ogólną sumę ofiar, wymaganych przez wykup. Niezawodnie, wynagrodzą się stokrotnie — przyniosą Rosji nieporównanie większe bogactwo, niż te, jakie mogłyby nagromadzić, nie załatwiwszy się z prawem poddaństwa. Ale przyszłe korzyści nie zmniejszają wcale wartości i miary obecnych jej ofiar, i chociaż, tak pomiędzy obywatelami jak i pomiędzy włościanami, nie wszyscy jednakowe

(*) Artykuł ten wzięty jest z Rus. Inw. — Patrz Dzienn. Warsz. N. 209 i 210.

¹⁾ Według sprawozdania o biegu operacji wykupuwej do 1 maja r. b., włościan, którzy ukończyli obowiązkowe stosunki z obywatelami, liczyło się 5,507,000, pożyczka zaś na ich wykup wynosiła 296,578,000 rsr.; pozostawało zaś włościan w stosunkach obowiązkowych względem obywateli 4,286,000. Pod względem liczby, mniejsza połowa, ale według mającej nastąpić za nich pożyczki — z pewnością większa, ponieważ zachodnie gubernje z niskim wykupem, prawie już są załatwione.

mieli współczucie do warunków, pod jakimi odbyło się reforma, — historia zawsze z zadziwieniem będzie się odzywała o wielkiej sprawie odkupienia ruskiej niewoli.

Ofiary na wyswobodzenie włościan, były naszą główną kapitałową wypłatą dawnego długu; w obec nich wszystko reszta błędnie; niemniej jednak i inne, mniejsze wypłaty, dały mocno się uczuć. Upadek prawa poddaństwa musiał prowadzić do przebudowania całego gmachu państwowego. Nasze potrzeby przybrały inny kierunek. Każda gałąź zarządu wymagała nowych ulepszeń. Trzeba było niejako przetwarzać administrację, sprawiedliwość, armję, flotę; nie można było pozostać ani przy dawnej biurokracji, ani przy dawnej ciemności, ani też przy dawnym zamiataniu. Pomimo wszelkich środków w celu ograniczenia wydatków, budżet państwa musiał wzrastać i nieznaną sobie odpowiedniej podpory w środkach kraju, musiał niezawodnie prowadzić do deficytów, walka z którymi tem była trudniejsza, czem mniej racjonalnem przedstawiało się podwyższenie wszystkich podatków, w chwili wycieńczenia, spowodowanego przez wojnę krymską, — w chwili przystąpienia do reformy włościańskiej.

Trzeba było rozwinąć środki produkcji. Ale i to rozwinięcie nie mogło być nabyte darmo. Zaledwie skończyła się wojna, państwo zaczęło się troszczyć o drogi komunikacji, zaczęło pomagać utworzeniu się kompanij kolei żelaznych i żeglugi parowej, powołując do tej sprawy, tak wewnętrzne, jak w szczególności zewnętrzne kapitały, przez poręczenie wysokich procentów, różne zapomogi i przywileje. Kapitały zjawiały się; ale zastały naszą produktywność tak skąpą, że prawie wszystkie wyszły za granicę w zamian za rejsy, wagony, parowozy, parostatki, wszelkiego rodzaju maszyny, rury i t. d., jednym słowem za to wszystko, co już oddawna powinniśmy byli sami umieć robić, z własnych materiałów, lecz czego dawne czasy nas nie nauczyły.

Poręczenia procentów w rozlicznych przedsiębiorstwach, zaczęły, ze swej strony, podwyższać budżet, a zagraniczne zakupy mocno powiększać rozmiar naszego zagranicznego długu, uciskać nasz balans i system pieniężny.

Jednocześnie z kolejami żelaznymi, trzeba było zorganizować i drugi najistotniejszy czynnik produkcji — kredyt. Przy poprzednim systemie kredytowym, jedynym naszym bankierem było państwo. Ono przyjmowało wszystkie depozyta, trzymało się o ich umieszczenie, nie wymagając od obywateli najmniejszej ekonomicznej przedsiębiorczości. Ale przyjmując depozyta za zwrotem na żądanie, samo wypożyczało na bardzo długie terminy. Co chwila mogło mu grozić niebezpieczeństwo jednoczesnego zażądania zwrotu większej części kapitałów, a zarazem nieposiadania żadnych gotowych środków na wypłatę. Okazała się nieunikniona konieczność uczynienia zobowiązań państwa bardziej określonymi i wybawienia się od ryzyka nagłego bankructwa. Ta konieczność doprowadziła koniec końców do nie małych strat. Nie będziemy zastanawiali się nad omyłkami, które może towarzyszyły przekształceniu poprzedniego systemu kredytu; dla nas ważne są tylko rezultaty, jakimi odbiło się w ogólnem ekonomicznem położeniu Rosji. Trzeba było wstrzymać wypożyczenie rolnictwu i przemysłowi; znaczna część wydalonych z banku kapitałów, rzuciła się do nieobmyślanych przedsiębiorstw i przepadła; dla wypłaty zaś starych długów bankowych i udzielenia nowemu bankowi środków do rozwinięcia jego ebotów, skarb państwa znalazł się w konieczności uciekania się do wypuszczenia w obieg biletów kredytowych, chociaż czasowego, a następnie do bardzo znacznego wypuszczenia kredytowych papierów procentowych — co znów wznosiło budżet i powiększało dług.

W miarę rozwijania się tych niesprzyjających warunków, wzmocnionych jeszcze przez polskie powstanie, podstawy naszego poprzedniego systemu pieniężnego, coraz bardziej zaczęły się chwiać, a wymagania wypłat starych długów, stawać się z każdą chwilą gwałtowniejszemi.

Chcieliśmy odeprzeć pierwsze symptoma pieniężnego braku środkami paliacyjnymi; lecz te środki nam się nie udały. Sztuczne podtrzymywanie kursów przez trasowanie weksli, i sztuczna wymiana biletów kredytowych na monetę brzęczącą, runęły na nas samych całym swym ciężarem i wykazały jeszcze raz, że w tych biletach odziedziczyliśmy nie pieniądze, nie wyłącznie środki zamiany, jak wielu dotąd jeszcze sądzi, a przedewszystkiem niewątpliwie ich wypłaty, która z kolei może być wymagana do ostatniego grosza.

Przegrawszy na operacji wymiany (a sumę wydatku z tego względu obliczają wyżej 200 milionów rsr.),

chcąc niechcąc musieliśmy podlegać swemu losowi, przyłączyć poniesioną stratę do ogólnej cyfry naszego długu, a procenta od niego do naszego budżetu.

Czem bardziej powiększał się dług państwa i upadał nasz kurs, tem bardziej zmniejszała się rzeczywista wartość otrzymywanych przez państwo dochodów, utrudniały się jego zagraniczne wypłaty i uporczywym stawał się deficyt. Ogólny rozmiar potrzeb państwa wzrósł nako niec do tego stopnia, że takowe zmuszone było dwa lata z kolei uciekać się do pożyczek, po 100 milionów każda! Przesilenie pieniężne nie przestając biczować kapitałów, zaczęło z podwojoną siłą wypędzać je i całą moatę brzęczącą, za granicę; kiedy zaś okoliczności europejskie, spowodowały choć słabą wzmiankę o możliwości dla Rosji nowych zakwilań, o możliwości nowych nieprodukcyjnych wydatków, wstrzymania produkcji i jeszcze dalszego odroczenia wypłaty biletów, kurs nasz i tak już krańcowo niski, spadł jeszcze o mało nie o 15% i z 321—317 obniżył się do 268—270, czyli do 67 kopiejek za rubla.

Tu już stało się zupełnie niewiadomem, co czynić nam wypada? Niezmierzna fluktuacja jednostki pieniężnej zniweczyła wszelką możliwość pewnych rachub w prowadzeniu przedsiębiorstw, i według uwag niektórych organów prasy, chowanie pieniędzy w garnuszkach, wraz z loterją, zaczęło przedstawiać nieomylwicej szans korzyści, niż każda żadna zasadnicza praca.

Oto gdzieśmy przyszli, raz rozpoczynawszy nasze rachunki z przeszłością!

(d. c. n.)

Korespondencje Handlowe Dzienn. Warsz.

Gdańsk, 22 września.

W upłynionym tygodniu mieliśmy najpiękniejszą pogodę i nadzwyczajną na porę roku ciepło.

W Anglii ciągle od czterech tygodni deszcze, wstrzymały, a w części nawet zniszczyły, sprzęt zboża w północnych prowincjach. Dowozy krajowe są nader szczupłe. Wilgotny stan ziarna nie pozwala go użyć bez domieszania zagranicznej pszenicy. Stare ziarno szczególnie na ten cel było poszukiwane i drożej świeżego płacone. A że choroba kartofli z powodu zbytnej wilgoci zaczyna się rozszerzać, a wysokie ceny zboża w Ameryce nie pozwalają spodziewać się ztamtąd żadnych dostarczeń, targi angielskie przybrały ton stanowczo mocniejszy, przy ciągłej dążności ku podwyższeniu.

We Francji na wszystkich prowincjonalnych i portowych targach podwyższenie cen. Rezerwa mąki w Paryżu zmniejsza się, i choroba kartofli zagraża. W takim położeniu, przy pewności, że zbiór pod względem ilości i gatunku jest niezadawalniającym, Francja jest przygotowana na ceny wysokie.

W Belgii podobnie skargi na zbiór tegoroczny, i pozycja targów ten sam co i we Francji przybiera charakter.

Na naszej giełdzie mieliśmy łatwy odbyt i wiele ochoty do kupna. Ceny od ostatniego sprawozdania przybrały na laszcie pszenicy od 5 do 10 guld. Gatunki celne ze spichrza były głównie poszukiwane, świeże, a podrzędne ziarno, mniej łatwo dawało się umieszczać. Żyto płacono drożej jak w zeszłym tygodniu 10 guld. na laszcie; groch także o ile biały i piękny, tudzież świeży, ale w nienagannej kondycji; jęczmień bardzo pytany, podrzędne gatunki nie do pozbycia.

W ciągu tygodnia sprzedano pszenicy lasztów 850, żyta 200, jęczmienia 180, grochu 30. Płacono za korzec wagi polskiej od 233 do 250 fun. pszenicy starej złp. 56 gr. 21 do złp. 61 gr. 18; od 239 do 245 fun. pszenicy starej złp. 52 gr. 24 do złp. 54 gr. 22; od 233 do 247 fun. pszenicy świeżej złp. 44 do 46 gr. 28; od 222 do 235 fun. pszenicy świeżej złp. 39 gr. 3 do złp. 42 gr. 1; Żyta od 226 do 235 fun. złp. 28 gr. 11 do 32 gr. 9. Grochu od złp. 31 gr. 9 do złp. 35 gr. 25.

Toruń przebyło pszenicy lasztów 291, żyta 31, jęczmienia 2, rzepaku 96. belek sosnowych i budulcu 10,356, dębowych 1,576, podkładek dębowych do kolei 14,557, bali i klepek lasztów 272.

Kursa zmian: Londyn 6,21. Amsterdam 141 1/8. Hamburg 151.

Alexander Makowski i Spółka.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

Warszawa,
dnia 13 (25) Września.

* (Ceny mięsa w 2-iej połowie września). W drugiej połowie bieżącego miesiąca średnia cena mięsa, według deklaracji rzeźników, magistratowi złożonych, a w dodatku do Nru 212 *Warszawskiej Gazety Politycznej* ogłoszonych, była następująca, tak w jatkach na Wolnicy, Sulkowskiem, za Żelazną Bramą, na Nowem.

